

PROEVE

VAN EEN

Kaapsch-Hollandsch Idioticon,

MET

TOELICHTINGEN EN OPMERKINGEN BETREFFENDE
LAND, VOLK EN TAAI,

DOOR

N. MANSVELT,

PROFESSOR IN DE MODERNE TALEN AAN HET COLLEGE TE STELLENBOSCH.

VERKRIJGBAAR BIJ

CYRUS J. MARTIN, KAAPSTAD,

MEJ. S. M. SCHRÖDER, STELLENBOSCH, en

A. J. VAN HUFFEL, UTRECHT, NEDERLAND.

1884.

(Kopijrecht voorbehouden.)

G7013257

VAN DE SANDT DE VILLERS EN CO., DRUKKERS,
KAAPSTAD.

VOORBERICHT.

“Idioticon!—Nee, as di ou'Hollander ons taal 'n taal van idiote noem, wil ik niks moet di boek uit te waai hê ni!”—Zoo ongeveer moet de uitroep, of liever uitbarsting, van zeker iemand geklonken hebben, toen hij 't eerst van dit werkje hoorde. 't Woord *Idioticon* maakte dus op hem geen gunstigen indruk. Eerst meende ik dit als een wenk te moeten beschouwen, dat de door mij gekozen titel niet deugde, en zon derhalve op een meer verstaanbaren naam. Na echter vergeefs eenigen tijd naar een geschikten plaatsvervanger gezocht te hebben, zag ik mij ten slotte verplicht, tot mijn uitgangspunt terug te keeren en het werkje toch *Idioticon* te doopen.

Laat mij dus voor niet-ingewijden verklaren, dat 't woord *Idioticon* niets met *idioten* te doen heeft, maar dat 't in één woord, dus in den beknoptsten en voor een negentiende-eeuwschen titel meest geschikten vorm, uitdrukt, wat in verstaanbaar Nederlandsch tamelijk omslachtig heeten zou:—*Woordenboek bevattende woorden en uitdrukkingen die aan een bijzonder gewest (in dit geval Zuid-Afrika) eigen zijn*. Uit deze bepaling blijkt tevens, dat dit werkje alleen die woorden en uitdrukkingen bevat, welke 't hedendaagsche Nederlandsch (*) òf niet kent, òf in een anderen zin gebruikt. Woorden, enz., die aan beide talen ('t Nederlandsch en 't Kaapsch-Hollandsch) gemeen zijn, zijn er niet in opgenomen, zoodat ook de naam “Woordenboek der Zuid-Afrikaansche taal” geenszins zou passen.

Doch reeds genoeg ter verklaring, en tevens ter verschooning van 't gebruik van een vreemd woord, waarvan ik anders ook geen vriend ben.

En nu, wat is 't doel van dit boekje?—Toen ik vóór bijna tien jaren mijn werk in Zuid-Afrika begon, gaf een vriend mij den raad, nauwkeurig aantekening te houden van alles wat mij in

* Evenals alle buitenlanders, noemen ook de Afrikaners den *Nederlander Hollander*, en de taal van Nederland *Hollandsch*. In dit werkje echter is er onderscheid gemaakt tusschen 't *Nederlandsch*, als de taal van 't geheele rijk, en 't *Hollandsch*, de taal van slechts twee provinciën, Noord- en Zuid-Holland.

de uitspraak of 't woordgebruik van 't Kaapsch-Hollandsch vreemd voorkwam, opdat mijn gehoor na verloop van tijd niet ongevoelig wierd voor fouten, die 't mijn plicht als onderwijzer van 't Nederlandsch zijn zou te verbeteren. Dezen verstandigen raad volgde ik op, en langzamerhand wies mijn lijst van aantekeningen aan. Ook in den omgang met mijne leerlingen en bij 't onderwijs in de klas bemerkte ik spoedig, hoe noodig het was, de eigenaardigheden van 't Kaapsch-Hollandsch te kennen, ten einde daardoor beter in staat te zijn, mijn leerlingen te begrijpen en hun omgekeerd de vele hun onbekende woorden en zegswijzen in 't Nederlandsch te beter te doen verstaan.

Dit alles geschiedde alleen voor een persoonlijk doel; doch naarmate ik bespeurde, hoe in de laatste jaren vooral onder de studeerende jongelingschap de belangstelling in de taalstudie in 't algemeen en ook in 't eigenaardige der landstaal toenam, rijpte bij mij 't plan, mijne aantekeningen uit te werken en dus voor een ruimeren kring bruikbaar te maken. Bij de bewerking heb ik dus voornamelijk 't oog gehad op studeerende jonge Afrikaners, van wier belangstelling ik mij op goede gronden bij voorbaat verzekerd hield. Echter heb ik deswege den algemeenen lezer niet uit 't oog verloren, terwijl ik in de derde plaats getracht heb, in andere opzichten ook Nederlandsche taalbeminnaars te bevredigen.

Wat den inhoud betreft, erken ik gaarne, enkele woorden ontleend te hebben aan de Proeve van Kaapsch Taaleigen, voorkomende in Dr. Changuions Spraakkunst. Echter heb ik geen enkel woord van hem overgenomen zonder het eerst behoorlijk te toetsen, aangezien men bij hem woorden als eigenaardig Kaapsch-Hollandsch vindt opgegeven, die òf ook in Nederland algemeen bekend zijn, òf die men hier volstrekt niet kent, althans 't tegenwoordige geslacht niet.

Verder heb ik, zooals ter plaatse zal worden aangegeven, enkele opmerkingen te danken aan den anonymen schrijver (den heer M. L. Wessels?) van de belangrijke en van zorgvuldige studie getuigende verhandelingen over 't Kaapsch-Hollandsch voorkomende in de Nommers Juni, Juli en Augustus van den jaargang 1880 van 't *Cape Monthly Magazine*. Doch den meesten dank ben ik verschuldigd en breng ik hierbij gaarne toe aan zoovele mijner tegenwoordige en vroegere leerlingen

die mij niet alleen door hunne belangstelling hebben aange-
moedigd, maar door wier bijdragen ik ook een aanmerkelijk deel
mijner bouwstoffen bijeengekregen heb. Gaarne noemde ik
eenige namen, doch, om niemand voorbij te zien, is 't beter, ze
alle te verzwijgen. Mogen zij voor alle gedane moeite de vol-
doening smaken, dat zij door eigen opmerken een beter inzicht
verkregen hebben in 't wezen hunner moedertaal en tevens een
verhoogden zin voor 't genot dat de taalstudie in 't algemeen den
mensch aanbiedt.

Een ieder die eenigszins met 't Kaapsch-Hollandsch bekend is,
zal terstond ontdekken, dat er hier geen melding gemaakt wordt
van zoo vele Engelsche woorden die men dikwijls, al of niet
geradbraakt, in 't dagelijksch gesprek hoort bezigen. Daar zulke
woorden òf uit traagheid òf uit een beklagenswaardige modezucht
alleen gebruikt worden door hen, die liever een vreemd
dan een eenvoudig Kaapsch of Nederlandsch woord gebruiken,
heb ik gemeend, dit werkje niet te moeten ontsieren door
er een aantal meest mismaakte woorden in op te nemen, die
men onvervalscht in elk Engelsch woordenboek kan vinden.
Zulke *halfnaatjes* op taalkundig gebied *Afrikaners* te noemen,
zou onrecht zijn tegenover degenen die er prijs op stellen, een
zuiverder taal te spreken.

De woorden en uitdrukkingen, door mij opgenomen, behooren
tot vier klassen. Tot de eerste klasse reken ik al zulke die hier
door het volk zelf naar zijne eigenaardige omstandigheden en
behoefte gevormd zijn; tot de tweede eenige oorspronkelijk
Nederlandsche woorden die hier een wijziging van beteekenis
hebben ondergaan; tot de derde die welke uit 't Oud-Hollandsch
der zeventiende eeuw hier sedert de stichting der Kolonie zijn
blijven voortleven, terwijl ze in Nederland geheel in onbruik
zijn geraakt of nog slechts in enkele streken blijven voortbe-
staan; terwijl eindelijk een vierde klasse gevormd wordt door
enkele woorden aan vreemde talen ontleend, en wel voorname-
lijk aan het Maleisch, tengevolge van de nauwe verbinding waar-
in vroeger de Kaap met Indië stond.

Zoover de schrijver daartoe bij machte was, en de noodige
hulpbronnen hem ten dienste stonden, heeft hij getracht, van
alle eenigszins duistere of belangwekkende woorden de afleiding
aan te geven, terwijl hij tevens hier en daar een opmerking
heeft aangeknoopt, betrekking hebbende op 't eigenaardig

karakter der Afrikaners of op hunne levenswijze en gebruiken, die mede hun eigen stempel op de volkstaal van dit zuidelijk werelddeel hebben afgedrukt. Heeft de schrijver daarbij misschien een enkele maal misgetast, dan moge het te zijner verontschuldiging dienen, dat hem tot heden de gelegenheid heeft ontbroken, door reizen en ruimer verkeer land en volk grondiger te leeren kennen, zoodat vele zijner gegevens slechts uit de tweede hand verkregen zijn.

Dat sommige van die opmerkingen, vooral in 't eerste gedeelte van 't boek, met groote in plaats van met kleine letters gedrukt zijn, is te wijten aan den haast waarmee na lang oponthoud dit werkje eindelijk is afgedrukt. Aan dezelfde oorzaak schrijven men ook andere kleine onnauwkeurigheden in spelling of punctuatie toe.

Dat er nog vele woorden en uitdrukkingen bestaan, die hier een plaats hadden moeten vinden, daarvan is de schrijver zich maar al te zeer bewust, en zelfs onder 't verbeteren der proeven is hier en daar nog 't een en ander ingelascht. Volkomen op dit werkje toepasselijk zijn dan ook de woorden door Max Rooses van den grooten Plantijn aangehaald: "Dan de ontdeeking leerde mij, dat dit (nl. volledigheid) eene hersenschimmige hoop was bij het opstellen van het eerste woordenboek eener levende taal. Daarom besloot ik dan ook het werk te laten drukken gelijk het was, met de hoop, dat het een grondslag zou zijn, waarop iets volledigers zou worden opgetrokken."

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat er, ofschoon 't volkomen waar is, dat men van de Kaap tot de Limpopo dezelfde taal spreekt, toch ook hier kleine dialectische verschillen voorkomen, zoodat zelfs de geboren Afrikaner in dit boekje wel een enkel woord kan ontmoeten dat hem onbekend is.

Voor alle billijke aan- en opmerkingen, voor de toelichting van menig onverklaard gebleven woord of uitdrukking, en voor verdere bijdragen van geletterden en ongeletterden houdt zich beleefdelijk aanbevolen

DE SCHRIJVER.

ALPHABETISCHE LIJST van de Verkortingen en Vreemde Woorden in dit werkje voorkomende, met hunne Ver- klaringen.

Afr., Afrika, Afrikaners, of Afri- kaansch.	gew., gewestelijk, tot een bepaalde streek behoorende.
alg., algemeen.	Geld., Gelderland, Geldersch.
allegorisch, zinnebeeldig, verbloemd.	gh. staat in woorden als GHON om den stootklank der G (als in 't Eng. GO) aan te wijzen.
Amst., Amsterdam(sch).	Gron., Groningen of Groningsch.
analogie, overeenkomst.	
aphaeresis, afkapping van letters aan 't begin eens woords.	Hoeufft, Proeve van Bredaasch Taal- eigen, door Mr. J. H. Hoeufft.
assim., assimilatie, gelijkmaking, samensmelting.	Holl., Holland(er), of Hollandsch.
	Hott., Hottentot(ten), of Hottentotsch.
bet., beteekent, beteekenen, beteekenen- de, beteekende of beteekenis.	idioom, taaleigen, tongval.
b.v., bijvoorbeeld.	infin., infinitief, onbepaalde wijze van 't werkwoord.
bynw., bijvoegelijk naamwoord of adjectief.	It., Italiaansch.
bw., bijwoord.	
	Jag. Arch., Archief voor Ned. Taal- kunde, door A. de Jager.
cf., conferatur: men vergelijke.	K.H., Kaapsch Hollandsch, ook Afri- kaansch genoemd.
Chang., Changuion, d.i. de in 1844 door Dr. Changuion uitgegeven spraakkunst: "De Nederduitsche taal in Z. A. hersteld."	Kil., Kiliaan, Kiliani Etymologicum Teutonicae Linguae, een der oudste Ned. woordenboeken.
C.M.M., Cape Monthly Magazine, Z. Voorbericht.	
De Groot, Ned. Letterkunde. De voor- naamste schrijvers der vier laatste eeuwen, door De Groot, Leopold en Rijkens, 4e. dr.	Lat., Latijn, of Latijnsch.
d.i., dat is.	letterl., letterlijk.
Du., Duitsch of Hoogduitsch.	
d.w.z., dat wil zeggen.	Mal., Maleisch.
	meerv., meervoud.
	m.i., mijns inziens.
e.a., en andere.	N. Bet., Neder-Betuwe (een deel van Gelderland), of Neder-Betuwsch.
eig., eigenlijk.	N. Brab., Noord-Brabant(sch).
elliptisch, onvolledig; dat waarvan iets weggelaten is.	Ned., Nederland(er), of Nederlandsch.
Eng., Engelsch.	Nieuhof, Joen Nieuhofs gedenkwaar- dige Zee- en Landreise door de voornaemste Landschappen van West- en Oost-Indien (omstreeks 1670), waarin ook een hoofdstuk over de Kaapkolonie voorkomt.
enk., enkelvoud.	nl., namelijk.
epenthetisch, ingelascht.	N.Z., Noord en Zuid, Taalkundig Tijdschrift. N.B. Het Romeinsche cijfer achter deze letters duidt den Jaargang, 't Arabische cijfer het No. aan.
euphemistisch, verzachtend.	
Europ., Europa, Europeesch, enz.	
fig., figuurlijk, bij wijze van beeld- spraak.	
Fr., Fransch.	
frequ., frequentatief, herhaling aan- duidend.	

- o.a., onder andere.
- O. I. Comp., *Oost-Indische Compagnie*.
- Oost. prov., *Oostelijke provincie der Kaap-kolonie*.
- Oudemans, *Bijdrage tot een Middel- en Oudnederl. Woordenboek*, door Oudemans.
- Oud. Mag., *Oudemans, Magazijn van Nederl. Letterkunde*.
- O.V., *Onze Volkstaal, Tijdschrift gcwijd aan de studie der Ned. Tongvallen. Zie N.B. op N.Z.*
- Overijs., *Overijsel, evenals Gelderland en Groningen een der Ned. provinciën, waar zich 't Saksisch element heeft gehandhaafd*.
- parag., *paragogisch, d.i. achter aan een woord gehecht*.
- P. K., *Peter Kolbe, Naaukeurige en uitvoerige Beschrijving van de Kaap de Goede Hoop, enz., enz. (uit de eerste jaren dervorige eeuw)*.
- plastisch, *aanschouwelijk*.
- plat, *niet tot de taal van den beschaafden omgang behorende*.
- pleon., *pleonastisch, overtollig*.
- Port., *Portugeesch*.
- predicatief, *een deel van 't predicaat of gezegde vormende*.
- Saks. prov., *Z. Overijs.*
- Stereotiep, *vast, onveranderlijk*.
- Syn., *synoniem, gelijkbeteekenend*.
- Terwen, *Etymologisch Handwoordenboek der Ned. Taal, door Terwen. ('t Eenige boek van dien aard sedert 1844 in 't Ned. uitgegeven.)*
- Theal, *Compendium of S. A. History and Geography, by George M. Theal. tw., tusschenwerpsel*.
- uitdr., *uitdrukking(en)*.
- V.D., *Van Dale, Woordenboek der Ned. Taal*.
- verb., *verbastering*.
- vergr. tr., *vergrootende trap, comparatief*.
- verl. dlw., *verleden deelwoord*.
- vnw., *voornaamwoord*.
- vocatief, *aangesproken onderwerp*.
- voce, op 't woord, *d.i. zie wat er ter plaatse van 't genoemde woord gezegd wordt*.
- voorn., *voornamelijk*.
- vw., *voegwoord*.
- vz., *voorzetsel*.
- waarsch., *waarschijnlijk*.
- Wdb., *Woordenboek*.
- Weiland, *Ned. Taalkundig woordenboek, door P. Weiland (begin dezer eeuw)*.
- ww., *werkwoord*.
- Z., *zie*.
- Z. A. T., *Het Zuid-Afrikaansche Tijdschrift*.
- Z. Ned., *Zuid-Nederland of België*.
- Znw., *zelfstandig naamwoord*.

A.

A (de lange) heeft in veler mond een klank, die naar de Geldersche en Noordbrabantsche *oa* zweemt.

Opmerking: In den loop der bewerking zal hier en daar blijken, dat een aanzienlijk deel der eerste Kolonisten uit de Oostelijke en Zuidelijke provinciën van Nederland afkomstig moet geweest zijn. Uit een verhandeling over 't Amsterdamsch (O.V. II, 2) blijkt mij echter, dat de *oa*-klank ook aan 't Amst. dialect niet vreemd is; en, dat de Amst. weesmeisjes als huisvrouwen van vele der eerste Kolonisten (Z. Theal, 2nd ed., part 1. p. 70) mede een blijvenden invloed op 't K. H. hebben uitgeoefend, zal ter plaatse worden aangetoond.

AAKLIK, akelig. *Akelik* vindt men ook in 't Oud-Hollandsch (b.v. bij Hooft) en in hedendaagsch gewestelijk Nederlandsch wordt 't nog gehoord.

AANSIENLIK, schoon van aanzien, vooral van vrouwen. Gelijken zin heeft dit woord in 't Limburgsche (Maastricht). Jag. Arch. III, 346.

AANS(T) wordt, evenals in Holland, beide voor *aanstonds* (straks) en voor *misschien* gebruikt (cf. *dalkies*).

AA'NT, avond, komt samengesteld voor in *naa'nt* = (goede)n a(vo)nd; in *aa'ntblommetji*, en in de uitdrukking: *ni van aa'nt ni, dan toch morre aan't*, kom ik er van daag niet, dan kom ik er morgen.

N.B.—Het weglatingsteeken (') wijst hier en in soortgelijke woorden een soort van korten hiatus (gaping) aan, den laatsten ademtocht, als 't ware, van een wegstervende lip- of keelletter.

Opmerking: De *v* als tusschenletter valt soms met den uitgang geheel weg (*boo'* = boven; gaat soms in *w* over (*skrijw'* = schrijven); terwijl *w* tot *f* wordt in *skreef* (schreeuwen). In de Kaapstad hoort men soms *am'nt* voor avond. Ook de *g* als tusschenletter verdwijnt,

doch de uitgang blijft soms behouden: *waa'* (wagen), *ree'n* (regen), enz. 't Is opmerkelijk, dat 't wegvallen der *g* hier niet, zooals in 't Nederlandsch en andere talen, een tweeklank veroorzaakt heeft (cf. *lei* van legde, *dweil* van dwegel, enz.)

AAPSKILLOEDER, een gemeen scheldwoord, waarsch. door Duitsche soldaten der O. I. Comp. ingevoerd. *Skilloeder* is door 't wegvallen der *d* en door assim. van de *n* met *l* ontstaan uit 't Du. *schinden* (villen) + *luder* (dood dier, aas of kreng). In 't Ned. is *loeder* ook een scheldwoord, of beteekent hoer.

AAPSTERT, eig. apestaart, sambok (voce), zweep.

AARDIG of **ARIG**, vreemd, raar (steeds in ongunstigen zin, behalve in de Transvaal). Denzelfden zin heeft dit woord in 't N. Brab. O.V., I, 4.

AARBEIPLANT of **BEBROEIDE EIERS**, naam van een heester, welks bloemen eenigszins op aardbeien, doch meer nog op 't met bloedaderen doorweven door van een bebroed ei gelijken.

Opmerking: Uit de vele hier gevormde woorden blijkt, dat de Afrikaner in den regel wel plat en onpoëtisch, doch daarentegen ook scherpzinnig, en juist en geestig van opvatting is.

AASVOO'L, aasvogel. Z. *gier*.

ABBA of **ABBE**, een kind op den rug dragen. Van 't Hott. *abba* of *awa*.

ABBLIEWI, wat belieft u? Door aphaeresis en assim. uit den Ned. bastaardvorm *watblieve* ontstaan.

ABDOLKATA, of **ABDOLKATER**, een spel.

ACHTE(R)LOOSIG, achteloos, onachtzaam. Z. *dooierig*.

ACHTER, in: *hij is—hom in* (hij is hem achteraan of—na) wordt verkeerdelijk met *in* in plaats van met *aan* verbonden.

ACHTERKANT wordt als vz. gebruikt, bv. *achterkant di Pérle* (Paarl).

ACHTEROPSKOP, achteruitslaan (van trekdieren); ook fig. van een ongezeglijk kind gebezigd.

Opmerking: De infinitiefsuitgang *en* der *ww* is behoudens een paar uitzonderingen geheel verdwenen (Z. *dolle*).

ACHTEROS, een os die tot 't achterste paar van een *span* (voce) behoort. *Di achteros kom ook in di kraal* (bijna 't Ned: lest best).

ACHTERUIT wordt verkeerdelijk voor *ten achteren* gebruikt in: *Di kind is banje achteruit*, Dat kind is zeer achterlijk. Ook bezigt men *achteruitstaan* in een zin als: *De gemeente van A. heeft nooit achteruitgestaan in enz.*, in plaats van: De gem. is nooit achtergebleven, of achterlijk geweest, in enz. Beide uitdrukkingen zijn letterlijke vertalingen van het Eng. *backward* en *to stand back*.

ACHTIG. Deze uitgang wordt verkeerdelijk steeds met den klemtoon uitgesproken. Zoo zegt men *stormáchtig*, *ree'náchtig*, enz., in plaats van *stórmachtig*, *régenachtig*, enz. In 't Ned. heeft deze uitgang alleen den klemtoon, als hij dezelfde beteek. heeft als *haftig* = hebbende, en dus 't volle *bezit* aanduidt van datgene wat in 't eerste lid der samenstelling genoemd wordt, bv. *waaráchtig*, *deeláchtig*, *woonáchtig*, *twijfeláchtig*, en nog een paar, waarbij de uitspraak wankelt, als: *reusachtig*, *krampachtig*, enz. In alle woorden, waarin *achtig* verwant is aan 't Du. *icht* en een *zweem v. gelijkheid* of een *geneigdheid* beteekent, heeft 't voorafgaande stamwoord den klemtoon; bv. *ólieachtig*, *bérgachtig*, *zwártachtig*, *schríkachtig*.

ADOONS, bijnaam van den baviaan; ook *Kees* en *Jonas* genoemd.

AFGEDANKS, bijw. van graad; ook bvnw. in: *afgedankste kind* (ondeugende schelm); dat ook schertsend wordt gebezigd. Zoohoort men ook *verflakste (kind)*, waar-schijnlijk een verzachting van vervloekt.

AFDRAA'ND of AFDRAA'NS, afdragend, afhellend (van een weg); ook fig. voor: gemakkelijk; even eigenaardig Afrikaansch als de uitdrukking: *vóór den wind*, echt Holl. is, daar 't eerste aan 't bergachtig Kaap-land, 't laatste aan 't waterachtig Nederland zijn ontstaan dankt. Zelfs heeft men er een znw. *afdraa'n* of *afdraa'nte* van gemaakt en spreekt dus van een *steile afdraa'nte in 'n pad*. cf. *opdraa'n*.

AFGEE', afgeven, verliezen (door den dood). Elliptische uitdrukking voor: aan God afgeven.

AFJAK, 't Ned. affjacht, norsch en bits bescheid, heeft hier meer den zin van: een bok (schieten), of een blauwtje (loopen). *Hij het 'n— gekrij*, zegt men van een verklikker of aanbrenger, die geen gehoor heeft gevonden; van iemand, die een ongepaste aanmerking maakt en daarover op zijn plaats gezet wordt; en van een minnaar, wiens aanzoek is afgewezen.

AFNEEM, afnemen, portretteeren. Ook in Friesland ge-bruikelijk. *Afnemen* = afdekken (de tafel) is ook gewestelijk Nederlandsch.

AFRIKAANSSKAAP, naam van een schaapsoort, die zich door een grooten, platten vetstaart onderscheidt, welke tot vijf Eng. ponden zwaar wordt.

AFRIKANER (soms *-kaander*), de naam, dien men iederen in Z. Afrika geboren blanke geeft. *Kapenaar* beteekent hier alleen inwoner van de Kaapstad en niet, als in Ned., bewoner van Z. Afrika.

AFSIEN, letterlijke vertaling van 't Eng. *to see off*, voor: iemand wegbrengen, of uitgeleide doen.

AFSLACH, afslachten, villen (v. dieren).

AFTREK, afschuiven (v. een raam), ook afhalen of afdraden van boonen.

AFTUI', ook UITTUI', uitspannen; waarsch. een zeemans-term. Uitspan(nen) wordt echter ook gebruikt.
Z. *uitspanplek*.

AFVAL, de kop en pooten van een schaap, waarvan men een bijzonder gerecht maakt.

AFVAT, afnemen (met list of geweld). cf. *vat*.

AJA, kindermeid, min (cf. *memme* en *nenna*). Dit woord
AK in komt in 't Portugeesch voor en stamt wellicht uit
Indië. C.M.M., 1880.

AKKELPIENIES komt voor in: *hij gooi sen ——— daar* (hij gaat daar vrijen). De afleiding van dit woord is mij duister.

Opmerking: Het is voor de hand liggend, dat er in een land, waar de strijd om 't bestaan niet groot is, waar gevolglijk de levenswijze tamelijk weelderig en de harts-tochten vrij sterk zijn, en waar ook huwelijken tusschen jongelieden van 16 tot 20 jaar niet tot de zeldzaamheden behooren, een woord als *vrijen* vele synoniemen heeft. Zoo hoort men nog:—*hij lê(g) an* en *hij loer daar* (uitdrukkingen ontleend aan de jacht); *hij draai* (zooals een aasvogel boven zij prooi); *hij gooi skaapoochies* (verliefde blikken); *hij gooi spierings en vang kabbeljou* ('t Ned. spreekwoord eenigszins gewijzigd); *hij seek perde, osse* (als 't ware!); *hij trap voetpad* (baant zich zelf een voetpad door 't veld, om langs een omweg ongezien de woning zijner beminde te bereiken); *hij rij daar* (wegens de groote afstanden—de gemeente van een enkelen predikant, die van Calvinia bv., is grooter dan heel Nederland!—worden alle bezoeken, dus ook van vrijers, te paard of per kar afgelegd. Een *voetreiziger* wordt met achterdocht aangezien en noode ontvangen.); *hij wil pa sê* (hij zoekt een schoonpapa.—Een aardige, naïeve uitdrukking!); *hij doring daar* (cf. *doring*); *hij maak sij rolplek daar*. (Een uitdrukking waarsch. aan 't wild ontleend, dat zijn geliefkoosde plekken heeft, waar 't zich komt koesteren en in 't zand rollen.)

AKKER, aker, eikel. *Akkerboom*, eik. Oudemans geeft wel *akerboom*, doch nergens heb ik dit woord met een korte *a* gevonden.

AKKERDIS, hagedis. Kiliaan geeft 't woord *aketisse* als Vlaamsch, en, als de spraakmakende gemeente alhier niet zelf 't woord naar haar eigen idee gewijzigd heeft, schijnt *akkerdis* daarvan, misschien onder den invloed van 't Noordbrab. *erdís* (O.V., I., 4) af te stammen.

AKKERTJI, tuin- of bloembed.

AKKE(R)WANI, een soort van biesgewas met vele draadvormige wortels, welke gebruikt worden om wollen stoffen te beveiligen tegen de mot—die P.K. m.i. eerder dan de vliegen onder “de drie algemene plagen, te weten, de vloojen, de vliegen, en den wind, welke als zij 'er niet waren, deze plaats (de Kaap) een der gelukkigste heten konde” had behooren te noemen. Men noemt deze plant ook *motworteltjies*, *mottekruid*, of, dichterlijker nog, *vrouwhaar*.

AKS, verbastering van *achtste* (van een Eng. duim).

AL wordt in korte zinnen op 't eind van den zin herhaald: *ek is al moeg al*. Volgens P. (Z. A. *Tijdschrift*, Sept. 1879) heeft dit ook in sommige deelen van Ned. plaats.

(A) LAKSA of LAKSEL, vermicelli. Kan dit woord verwant zijn aan *laksman* (voce)? Z. ook *snijsel*.

ALBASTER, knikker, onverschillig van welke stof. Albast is eigenlijk een soort van fijne gips (Eng. *Plaster of Paris*).

ALHOEWEL, vw., bijna uitsluitend gebezigd voor: hoewel, ofschoon, schoon.

AL-HONDERD-EN-TIEN, 't zelfde als *maskie* (voce), desniettemin, al is dit ook zoo.

ALKANT, niet onaardig gebruikt in: *ek is alkant selfkant* (ik ben van alle markten thuis).

Opmerking: Het is algemeen bekend, dat vooral bij 't jongere geslacht bijna alle sterke werkwoorden zwak vervoegd worden, en ook 't personenonderscheid geheel is weggelaten. zoodat men zegt: *ek, jij, hij, ons, julle, hulle is, het, gaat (gaan)*, enz. Zie verder over 't werkwoord onder *was*.

ALLAH, tw. als uitroep van verwondering, enz. De Maleische (Turksche) benaming van 't Opperwezen.

ALLEMENSIG, uitroep van verwondering, ontstaan uit: alle menschen! gelijk men ook nog in gelijken zin *alle wereld, alle krach, alle mach* gebruikt. Voor 't laatste hoort men ook de verbloemde vormen: *alle-matjies* en *alle-mopstiks*.

ALMAL, allemaal, allen. Dit laatste wordt in 't dagelijksch leven niet gebruikt. Zoo ook in 't Amst. O.V. II, 2.

ALMELEEWE, al mijn leven, steeds, altijd: *ons se(g) almeleewe so*, dat zeggen wij altijd.

ALS, alles (ook in 't Hollandsch der 17^e eeuw, bij Bredero); ook alsem.

ALTEMET(s) of ALTEMETTERS, nu en dan, somtijds; misschien. Altemet(s) hoort men ook in Ned.—cf. *dalk*.

AMBRAAL, zwak, ziekelijk.

AMME(L)SKIE, ofschoon, hoewel. Door assim. verbasterd uit *al-meskie* of *al-maskie* (Z. *maskie*.)

AMPER wordt alleen in den zin van *bijna*, niet in dien van nauwelijks gebruikt, zooals in Holland. Van 't Maleische *ampir* (bijna). C.M.M. Men zegt ook *ampertjies*.

4 ANDAG, huisgodsdienstoefening. Mogelijk door de Du. zendingen van 't Du.: *seine Andacht halten* = zijne gebeden doen, zijn godsdienst waarnemen. Bij oude

schrijvers (o.a. Hooft) komt echter *aandacht* soms in den zin van devotie voor. Z. Jag. Arch. I.

Opmerking : Evenals in vele Hollandsche dialecten valt de slot- *t*, vooral na een anderen medeklinker, geregeld weg. Cf. *afslach*, *boch*, *ni*, enz.

ANDER heeft den zin van *nog een* in : *sal jij 'n ander koppi thee?* (wil u nog een kopje thee?). Dit voor den Nederlander zonderling gebruik van *ander* komt natuurlijk van 't Eng. *another*.

ANDOELI, 't Ned. rolpens (Z. A. *Tijdschrift*, Feb. 1879), van 't Fransche *andouille* (worst), en dit weer van 't Lat. *inductilis*, eig. de darm waarin gehakt vleesch gedaan (*inductus*) is.

AND'RE, in : *di and're dag* (vóór een dag of wat, onlangs), is ook wel 't Eng. *other* (cf. *the other day*) of 't Fransche *autre* (*l'autre jour*). *Di andre week* voor : de volgende week, schijnt uit 't Amst. afkomstig (O.V. II., 2). Misschien is ook dit geheele eigenaardig gebruik van *ander* wel oorspronkelijk Amsterdamsch.

ANGAAN, voortgaan ; voortgaan, vordering maken. In 't hedendaagsch Ned. wordt aangaan niet meer in dezen zin gebruikt ; doch bij oude schrijvers (o.a. Cats) komt 't nog als zoodanig voor. 't Is dus niet, zooals men wel meent, een Anglicisme (*to go on*).

ANKER, rank, scheut van een aardbeiplant, enz.

ANLOOP, iemand bij den neus nemen, bedriegen. In de 17de eeuw beteekende aanloopen aanvallen, en misschien is hieruit de beteekenis van bedriegen ontstaan.

ANNI, Antje.

Opmerking : Ten einde een getrouwde vrouw met juistheid aan te duiden, voegt men achter haar naam den voor- naam van haar man ; dus : *Anni Hans*, *Krissi Thijs*, enz. Omgekeerd voegt men ook achter den mannennaam den

naam der vrouw, b.v. *Willem Hessi, Pieter Engela*, enz
 Ook noemt men dikwijls een gekleurden bediende naar
 den baas, bij wien hij opgegroeid is en lang gediend
 heeft, b.v. *Koos Theron, Isak Van Dam*, enz.

ANRAAP (waarsch. verbasterd van *aanraken*), ruw pleisteren,
 een muur met een dunne laag kalk bedekken, zonder
 die glad te strijken.

ANSTELLINGS, allerlei voorwendsels; grillen; 't Plat-Hol-
 landsche oefjes. cf. *complimentjies, kriebels, krulle*.

ANTIMACASSER, gehaakt of gewerkt kleejde, dat men over
 den rug van leuningstoelen werpt. *Anti* = tegen,
Macassar = soort van olie (naar een eiland van dien
 naam in O. Indië); dus eig. een doek, die 't stoel-
 bekleedsel tegen haarolie beschermt. Ook in Neder-
 land algemeen bekend, hoewel geen woordenboek 't
 noemt.

ANTREK, aankleeden. Aantrekken gebruikt men ook in
 Groningen en N. Brabant. O.V., I., 4.

APPELKOOS, algemeene uitspraak voor *abrikoos*.

APPELTJIES-DER-LIEFDE, naam van een struik (*Licopersicum
 esculentum*), welks talrijke en door de Afrikaners zeer
 gezochte vruchten 't voorkomen hebben van een
 taartvormig, vliezig doosje (ongeveer een kub. Eng.
 duim groot), waarbinnen 't eetbare besje zich bevindt.
 't Woord moet een vertaling zijn van 't Fr. *pomme
 d'amour*, waarmee 't echter geen overeenkomst
 heeft.—De genitief in dit woord klinkt zonderling
 in den mond van den Afrikaner, die anders geen
 genitief kent.

ARIKREUKEL, alikreukel, alikruik, een welbekende zeeslak.

ARMBUS. *Hij wil ook 'n stuiwer in di* — *gooi* = hij wil
 ook een duit in 't zakje gooien.

ARRIE, tusschenwerpsel om be- of verwondering uit te
 drukken, 't Nederl. *hè!*

AS, asch. *Hij slaat sen hand in di as* = zijn meisje is hem door een ander weggekaapt. Van dien ander zegt men ook ten opzichte van den eerste: *hij het sen hand weggeslaan*.

ASGAT of ASKAT zegt men spelend tot of van een klein kind; waarschijnlijk om 't rondkruipen op den vloer en in de asch. Bij Hooft heeft *ascat* denzelfden zin. Z. De Groot, enz., 4de druk, p. 46.

ASIJNBOTTEL of ASIJNVAT noemt men iemand, die in 't Plat-Hollandsch zuurmuil of — smoel heet.

ASKOEK-SLAAN, soort van dans der Hottentotten, waarbij zij de hielen tegen elkaar slaan, hetwelk een geluid veroorzaakt, dat doet denken aan 't tegen elkaar kloppen van koeken die in de asch gebakken zijn.

ATJAR, zuur, d.i. vruchten of groenten in azijn ingelegd. Een Indisch woord, bij Nieuwhof *aetsjaer* genoemd.

ATSJÓKKA, artisjok, een welbekend gewas.

B

BAAITJI, jas, paletot; ook lijf van een *tabbertji* (japon). *Rooibaaityies*, de gewone naam voor Engelsche soldaten.—In Holland is dit woord ook bekend, doch minder algemeen, behalve in de uitdrukking: op zijn baatje krijgen. Volgens Oud. Mag. komt dit woord van 't Mal. *bádjoe*.

BAAR, ongeleerd, ongeoeftend (van menschen en trekdieren); een woord uit de dagen der O. I. Comp., toen de oudgedienden *oorlammen* (*orang-lami* = oude personen) en de rekruten *baren* (*orang-baru* = nieuwe personen) heetten. In Indië schijnt dit woord in den zin van den studententerm *groen* gebruikt te worden, en zoo ook aan de Militaire Academie te Breda. Ook in de zeemanstaal beteekent het *nieuweling*. O.V., I, 1.

BAAR, soort van zeevisch.

BABBIAANBOUT, letterlijk: dijbeen van een baviaan, doch figuurlijk voor een ouderwetsch roer, waarvan de kolf eenigszins daarop gelijkt. Voor baviaan zegt men ook *bobbiaan*.

BABBIAANGALOP, Z. *hondedraffi*.

BABBIAANTJIES, een soort van wilde tulp, dus genoemd omdat de bollen daarvan een geliefkoosd voedsel der bavianen zijn.—Dat de baviaan hier inheemsch is, blijkt verder nog uit: *Daar is 'n babbiaan*, of *de b—het daar 'n kind gebreng* (cf. het volksgeloof omtrent gelijke dienstvaardigheid van den oievaar in Nederland); *hou jou bek, jou babbiaan*, d.i. zwijg, jij bent nog te jong om mee te praten.

BAK komt voor in: *morre bak ons koek* (met Sint Juttemis, als de kalvers op 't ijs dansen, dus: nooit), waarvoor men ook zegt: *morre achter di koffikan; as di perde horings krij; as di hengs veul; as di uil preek; as di katte vergad'ring hou*; of kort af: *morre, hór! Hij bak en brouw soo's hij wil* = hij handelt naar willekeur.

BAKEN, grenspaal of - teeken (als in 't Ned.), komt eigenaardig voor in: *Hij het vandaag 'n — gesteeek*, hij is vandaag van 't paard gevallen, waarvoor men ook iets minder fijn zegt: *hij het grond gevreet*, en *de hengs het geveul*; uit welke uitdrukkingen blijkt, hoe de rijkunst hier in eere wordt gehouden.

BAKER, als oppaster eener kraamvrouw door *ou' memme* of 't Eng. *nurse* vervangen, doch nog overig in: *jij is kort gebakerd*, of *gebakend*, d.i. licht geraakt.

Opmerking: *Gebakend* bewijst, dat de spraakmakende gemeente de etymologische beteekenis van 't woord niet meer verstaat en reeds op weg is, 't op een meer bekende leest (*baken* = landpaal) te schoeien.

BAKKIES, bakkes, bakhuis, gezicht, ook: mombakkes. *Jij moet ander bakkies ver jou opset*, zegt men ten ant-

woord op een bedreiging van een, die een ander wil slaan. In gelijke beteekenis zegt men ook: *ek is ouwer as twaalf* (Z. *twaalf*); *Jij mo(e)t banje brood vreet moet (met) die gesich*.

BAKKLEI, 't Plat-Hollandsch bakkeleien. 't Mal. *bakelahi* = vechten, duelleeren (Multatuli en C.M.M.). Oud. Mag. noemt 't Mal. *bakkelajoe*. *Bakkleislag*, vechtpartij.

BALDERJA(N), soort van kruizemunt. Waarsch. van 't Du. *Baldrian* = valeriaan.

BALHOORIG, eigenzinnig; dus een die *bal* (slecht) naar anderen *hoort*. 't Ned. *baloorig* bet. verdoofd door geraas; in een kwade, ontevreden luim.

BALI, ton, kuip; b.v. *vleesbali*, *trapbali* (bij 't wijnpersen gebruikt.) Komt dit woord uit de Sak. prov., of is 't een zeeterm, door de tot vrije burgers bevorderde matrozen en soldaten der O. I. Comp. hier ingevoerd? *Janbali*, scheldnaam.

BALJAAR, luidruchtig spelen, ravotten, tieren. Dit woord is ook aan de Zaan (Noord-Holl.) bekend. Zie N.Z., III, 301. Volgens C.M.M. van 't Port. *bailar*, dansen.

BALJUW wordt nog gebruikt in den zin van: openbare aanklager, de vroegere fiskaal.

BALKRANS, een jongensspel, waarbij men, in een *krans* (kring) staande, elkander den *bal* toewerpt. Wanneer daarbij de een den ander op den rug draagt, heet het spel, heel puntig en aardig, *balruiter*.

BALLASMANDJI, een mand, die ongeveer een derde mud inhoudt en in de streken nabij Den Haag en Leiden *bostelmand* heet. Is dit ook een scheepswoord?

BANDIET, tot harden arbeid veroordeelde misdadiger.

Opmerking: Daar vooral in dorpen en binnenlandsche steden deze harde arbeid hoofdzakelijk in het onderhouden van straten en wegen bestaat, is de uitdrukking: *harde pad krij* (krijgen) synoniem geworden met: tot tuchthuisstraf veroordeeld worden. In de Holl. vertaling van Peter Kolbe komt dit woord reeds in denzelfden zin voor; doch vanwaar 't als zoodanig is ingevoerd, is mij onbekend.

BÁNDOM, 't Holl. lakenbont, van een rund gezegd, dat als 't ware een wit laken (band) om 't lijf heeft. Naar de hoofdkleur noemt men zulke dieren ook wel: *rooilap*, *swartlap*, enz. *Bándom* heet ook een geveerkogel, waarom een groef loopt.

Opmerking: Dit woord, als vele andere, toont, hoe 't K. H. niettegenstaande zijn hyper-analytischen aard, toch nog de gemakkelijheid van het Hollandsch bezit—zoo 't dit hierin zelfs niet overtreft—tot 't vormen van samenstellingen. cf. *bildruk*, *binnenaad-veldskoën*, *moeder-skep-op-pies*, *staatmaker*, enz., enz.

BANJE, **BAJANG**, **BAING**, veel, zeer. Dit is waarsch. 't Indische *banjak* (veel) en niet 't Fransche *bien*, door de Hugenoten nagelaten, zooals ik vroeger meende.—Men vindt hier nog een aantal Indische woorden, doch bijna geen spoor meer van 't Fransch. Zie ook C.M.M. **BANJA** wordt ook als bvnw. gebruikt in den zin van *fluks*, *flink*, *degelijk*, bv. 'n *banja perd*, 'n *banja kerel*.

BANK, steile oever eener rivier, waar 't zand is weggeslagen. Ook zandbank. In de eerste beteekenis moet 't van 't Eng. *bank* (oever) afkomen. In 't Oud-Hollandsch is 't mij althans niet bekend.

BANKETJI, suikerwerk, naar gelang der grootte eenigszins beantwoordende aan de Holl. muisjes of bruidsuikers. 't Ned. *banket* bet. gebak of gastmaal en komt door 't Fr. *banquet* van 't It. *banchetto*; dit laatste van *banco* ('t bij elkaar zitten op banken, een smulpartij houden), hetwelk op zijn beurt weer afgeleid is van

't Oud-Du. *banc*, ons *bank*. Dit woord heeft dus een soortgelijke geschiedenis als 't Eng. *dish* (gerecht), verwant aan ons *disch* (tafel).

BASAAR of BESAAR, openbare uitstalling en verkooping, meestal in de vrije lucht, van alle mogelijke voorwerpen, die tot een liefdadig doel zijn bijéengebracht.

BASBOOM, struikgewas, welks bast tot looien gebruikt wordt. Voor hetzelfde doel gebruikt men ook de wortels van sommige wilde planten (*elandswortel*, enz.).

BASI (eig. baasje), naam dien de kleurlingen den oudsten zoon des huizes geven, of ook wel beleefdheidshalve aan elken blanke, dien zij groeten. Een gelijk gebruik maakt men in Noordbrab. van *baaske*. Z. Hoeufft.

BATAVISCH of BOSMANSSTEENEN noemt men de groote roode of blauwe vloertegels die men nog hier en daar in huizen en op stoepen vindt.

BE. Dit voorvoegsel wordt, evenals *ge*, bij 't zingen van psalmen en gezangen alleronstichtelijkst uitgerekte tot *beee*, inzonderheid in de kerken der kleurlingen. Vindt men ergens in Nederland hetzelfde, of is 't hier door invloed der Duitsche zendelingen ontstaan?

BEDLE'R of BEDLE'ND, bedlegerig, bedliggend.

BEBRA(G)EN, bedrag. Waarschijnlijk door verwarring met *ten bedrage* ontstaan. Z. Changuion.

BEEN. *Ik sel jou net nou beene maak*, sterke bedreiging voor: ik zal je fijn, of dood, slaan.

BEES(T), uitsluitend voor rund gebruikt. *Beestevleesch*. Z. *vee*.

BEGEERLIK, begeerig. Ook Kiliaan maakt geen onderscheid tusschen begeerig en begeerlijk.

BEGINSEL, begin. Zoo ook bij Kiliaan. Ook bij Oudemans komt in een aanhaling uit Hugo de Groot *beginzel* = begin voor.

BEGOS(T), begon. Nog door oude menschen gebruikt. Zie N.B. op was.

BEGRAAFNISKOEK, bizondere soort van koek.

BEGRAAFNISREIS, met ~~de~~ *het eene* eene of andere gele poeder toebe-reide rijst.

Opmerking: Beide woorden dagteekenen uit den tijd, toen men nog begrafenismaaltijden had, die thans in de meer bevolkte streken zijn afgeschaft.

BEHAAI, drukte, lawaai. Waarschijnlijk hetzelfde als *boha* of *boeha* en dus van 't Mal. *bohea* = Kaaiman.

N.B.—Door het geroep van "*Bohea! Bohea!*" waarschuwen de Javanen hen, die zich op de modderbank van Batavia willen baden, waar niet zelden Kaaimans gevonden worden. V.D.

BEKER, algemeene benaming voor kan, b.v. *melkbeker*, enz.

BEK-LEK in: *hij beklek en stertwaai, maar dis verniet*, zegt men van iemand die vergeefsche moeite doet om iets (soms ook een meisje) te verkrijgen. Deze uitdrukking is natuurlijk aan den hond ontleend.

BEKNOP(T), soms verkeerdelijk voor *bekrompen* gebruikt. Beknopt bet. in een klein bestek (ruimte) samen-gevat.

BEKWAAM, geschikt; ook eetbaar, rijp. *Di kool is nog ni* — *ni*: de kool is nog niet goed, uitgegroeid, volwassen. Een soortgelijken zin schijnt 't in de Ned. Bet. te hebben. O.V., II, 2.

BEL, verkeerdelijk ook gebruikt voor *lel*, 'een belvormig verlengsel van de huid aan den hals der geiten. In 't spreekwoord: *Hij het di klok hoor lui, en hij weet ni waar di bel hang ni*, gebruikt men verkeerdelijk *bel* voor *klepel*, een bewijs dat men 't laatste woord niet meer kent en van 't eerste slechts een onjuist begrip heeft.

BENAME, voornamelijk. Ook in de Saks. prov. bekend.
Z. Hoeufft en O.V, I, 2.

BÈRRE, bergen; ook bewaren, inzonderheid ook van spijzen (b.v. voor iemand die niet bij 't maal kan tegenwoordig zijn).

BESIGHEID, zaak, affaire. Waarsch. door 't Eng. *business*.

BESTAKEL, iets wonderlijks, zonderlings, enz.: verbastering van *spectakel*, schouwspel.

BESTROENTJI, dun overjurkje, of alles bedekkend schortje voor kleine jongens. Waarschijnlijk van *boezeroen* (matrozenkiel). Dit *boezeroen* schijnt verwant aan buis (jasje of baatje).

BETAAL, in: 't *betaal ni*, enz. ('t loont de moeite niet), een al te dikwijls gebezigde uitdrukking voor alles wat geen onmiddellijk voordeel oplevert. 't Eng. *it does not pay*.

BETAKEL wordt evenals *takel* in den zin van 't Ned. *toetaken* (afranselen, enz.) gebruikt. Beide zijn echter zeemanstermen.

BETREK, 't wild bekruipen; fig. iemand bedriegen. Ook in de laatste beteekenis, helaas! van algemeen gebruik. Synoniemen voor de tweede beteekenis zijn: *vastrek, toetrek, verneuk, kul, fop, in di nek kijk*.

BEU'L, beugel, b.v. *stiebeu'l* (stijgbeugel). Beul, scherp-rechter, is hier niet bekend. Z. *Laksman*.

BEUR komt alleen voor in *opebeur*, b.v. 'n *deur* (een deur met geweld openen), en *hij beur om los te kom* (wringt en worstelt om los te komen). Voor opbeuren, oprapen gebruikt men alleen *optel*. Heeft *beuren* ergens in Nederland eerstgenoemden zin?

BEWERTJES, bevertjes, een soort van trilgras.

BID, ironisch voor vloeken gebruikt, b.v. *hij kan goed bid*. Zoo ook zegt men: *ek sel jou see'n* (zegenen); *ek sel jou prijs*; *ek sel ver jou ook 'n klip uit 'di pad rol*, terwijl men 't omgekeerde bedoelt.

BIEBIES (in de kindertaal), ongedierte op 't hoofd.

BIEKI (gew.), *bietji*, beetje. Dit woord moet uit de Sak. prov. stammen.

BIESROEI, een op helm gelijkend gewas.

BIESSIESPOL, een woord dat men van of tot een schoon meisje bezigt. Op gelijke wijze zegt men ook: *doringlat* (doorntak), *takselat* (voce), *koelie-jou-ghon* (*ghon* is knikker; doch wat beteekent de rest?), *mieliblaar*. De zin dier woorden is moeielijk te verstaan. *Biessies* beteekent letterlijk een pol (zode) biezen of gras, doch pol is ook een ontuchtig persoon. Wat is hier de ware afleiding?

BIETJE, beetje, een weinig. (N.B. *ee* wordt door Engelsen invloed in vele woorden als *ie* uitgesproken, of 't komt uit 't Brabantsch. Z. Hoeufft). Men gebruikt 't ook in den zin van 't Hollandsch *even* met de beteekenis van *asjeblijft*: *Roep 'n bietje ver hom* (roep hem even, asjeblijft). Z. *wach'nbietji*.

BIETJI—BIETJI, bij beetjes, een weinig te gelijk, zooals 't Fransche *petit à petit*. N.B. De verdubbeling van een woord komt hier, evenals in 't Javaansch, dikwijls voor (b.v. in Multatuli's Max Havelaar). Ze dient om een woord meer kracht of levendigheid bij te zetten en is dus een kinderlijke poging om, bij een beperkten woordenschat, de bijw. van graad en andere bijw. te vervangen. Zoo heeft men nog *loop—loop* (loop snel), *gou—gou* (zeer snel), *tok-tokki*, in een kinderspelletje, waarbij men op de deur kloppende zegt: *tottokki! wie is daar?—Antji di toowenaar!*

BIJ DI HUIS bezigt men voor : te huis, of t'huis.

BIJKOM, vinden, krijgen, 't iemand betaald zetten : *ek sel ver jou bijkom* (ik zal jou krijgen). Volgens Van Dale ook in Ned. gebruikelijk, doch zeker alleen gewestelijk.

BIJWERK (soms *bijwerg* uitgesproken), maagdenwas (Eng. *propolis*), noemt men de pikachtige stof die door de bijen gebruikt wordt om openingen in hun korf of verblijfplaats geheel of gedeeltelijk dicht te maken en zoo tegen 't weder en ongedierte te beschermen. De kinderen spelen of doen er kattedwaad mee.

BILDRUK, bijzondere wijze van spitten (voornamelijk van den wingerd). Men onderscheidt : *bildruk*, spitten, waarbij men met de dij (*bil*) de graaf (spa) in den grond drukt ; *voettrap*, waarbij dit met den voet geschiedt, zooals in Ned ; en *kapspit*, waarbij men niet drukt, maar met een *bovesanse* (eigenlijk bovenshandsche—Van Dale geeft dit woord niet) beweging de graaf in den grond *kapt* of steekt.

BINNEMEID, kamer- huis- of tweede meid.

BINNENAADVELDSKOEN, een voor veldarbeid bestemde schoen van ruw, sterk leder, waarvan de naad niet, zooals bij den gewonen veldschoen, buiten maar binnen zit.

BLAASBALK voor blaasbalg ; ook gewestelijk Hollandsch.

BLAASÓP, zeer juiste benaming van een eigenaardig zeevischje, de *diodon antennatus*, waarvan eene belangrijke beschrijving gegeven wordt in Darwin's "Voyage of the Beagle."

BLAKER komt voor in : *blaker hom weg* = schiet hem (den knikker) weg. Waarschijnlijk van blakeren = afvuren, schieten.

BLAS, geelbleek, kleur van iemand van gemengd bloed, doch nagenoeg blank. In Overijsel bet. *blas* bleek.

BLATJANG, dikke saus of toekruid bij vleeschspijzen, samengesteld uit *rissies* (Spaansche peper), gedroogde abrikozen, enz., alles in aziën.

BLATSAK, schouder(blad)zak, waarin men op de jacht de noodige mondbehoeften meedraagt.

BLESMOL, naam van een kruidenetenden mol, tot de order der knaagdieren behoorende en dus genoemd naar de witte vlek voor op den kop. Een soortgelijk dier, de *Tucutuco* of *Otenomys Brasiliensis* vindt men ook in Zuid-Amerika; doch ik heb nooit gehoord, dat de Zuid-Afr. blesmol eenig geluid maakt, zooals de laatste. Cf. *Kolmol*.

BLIJ', blijven, wonen. Cf. Fr. *rester*, *demeurer*, en 't Eng. *to stay*. *Laat maar blij*, laat maar rusten, staan; 't hoeft niet meer.

BLIK, in de spreektaal voor *geld* gebruikt, zooals ook *pityies* en *geelvinke* (b.v. *hij waai geelvinke*). Voor: hij is rijk, hoort men ook: *sen sak is diep*.

BLIKHUIS, huis van gegalvaniseerd ijzer, vooral op de *Velden* (Diamant- en Goudvelden) algemeen.

BLIKNÊRS, blikaaers, blikgat.

Opmerking: Dit laatste woord wordt niet alleen hier nooit gebruikt, maar heeft zelfs voor Kaapsche ooren een klank gelijkstaande met dien van 't woord *aars* voor een niet al te grof Ned. oor, terwijl men in *bliknêrs* niets stuitends schijnt te vinden. Naast *nêrs* bestaan hier nog de gewijzigde vorm *maars* (m', me of mijn aars?) en 't oorspronkelijke *aars*. In fatsoenlijk gezelschap worden deze woorden echter evenmin gebruikt als in Ned. *Blik* in *bliknêrs* is verwant aan 't Eng. *black*, zwart.

BLIKOOR, bijnaam van den Transvaler, dien men ook *Vaalpens*, *Riemlander*, of *Woltoon* noemt. Dit laatste van 't intrappen van de schapenwol in baalzakken.

BLINDEMOL, een soort van insektenetenden mol, veel gelijkende op de Ned.—*Blindemolletji*, een kinderspel;
den

eigenaardige wijziging van de Ned. benaming *blindemannetje*, zinspelende op den bovengenoemden *blindemol*.

BLITS, bliksem. N. Brab. *blitsem* (O.V., I. 4); Du. *Blitz*.

BLOEDLAAT, aderlaten.

Opmerking: Dit is een van die woorden die op den eersten blik uit 't Eng. vertaald schijnen, doch die werkelijk Oud-Hollandsch zijn en hier in dezen nithoek bewaard bleven, terwijl ze in Ned. zelf geheel of gedeeltelijk in vergetelheid geraakten. In 't O.H. vindt men *bloet laeten* of ook *bloelaten*.

BLOEDWEINIG, zeer weinig.

BLOM, bloem. Ook Amst. en gewest. Holl. O.V., II. 2. *Blommetje*, *blomkool*, enz.

BLOO(T)SPERD, zonder zaal te paard.

Opmerking: Terwijl de eind-s van dit woord met alle herinnering aan, of begrip van, een genitief is verloren gegaan, is de s in 't midden bewaard gebleven, waar zij meer als verbindingsletter dient; gelijk zij waarschijnlijk om dezelfde reden en op grond van valsche analogie in 't midden van andere woorden is ingeschoven. Zoo zegt men: *dikswel* voor dikwijls, *veelsgeluk* voor veel geluks, *tee'nswoordig* voor tegenwoordig (ook in Holland), *verjaarsdag* voor verjaardag, *werksman* voor werkman, enz. Op dezelfde leest heeft men ook geschoeid

BLOO(T)SVOET, blootsvoets.

BLOUBAARD, een soort van hagedis.

BLOUBOONTJIES, geweerkogels. *Blauwe boon* voor kogel hoort men ook in Ned.

BLUS, in: *sijn blus was amper uit* (hij was bijna dood). Wel heeft men in 't Ned. *blut* en *blutsch* met de beteekenis van *alles verloren hebbende*, doch geen oud of nieuw Woordenboek, mij bekend, geeft eenige opheldering voor dit zonderling gebruik van 't

woord. 't Is ook niet waarschijnlijk, dat 't uit 't Engelsch *bliss* = geluk (i = u) ontstaan zou zijn.

BOCH, ruigte, biesen en alles wat men in een *kraal* of hok gebruiken kan om daarop 't vee te laten slapen en om tevens mest te verkrijgen. Ook schertsend of scheldend van of tot een persoon gebezigd, wiens handen tot het een of ander verkeerd staan. In Holland wordt 't in dezen zin wel collectief, maar niet persoonlijk gebruikt. In 't Ned.Bet. bet. *bocht* onkruid. O.V., II. 2.

BOEBOOTI, fijn gehakt vleesch met kerrie-poeder toe bereid en gebraden. Van 't Mal. *boemboe* = toe bereid kerriepoeder. C.M.M.

BOECHO, een wild kruid, waaraan geneeskundige eigenschappen worden toegeschreven. P. K. kende 't reeds als *buchu*.

BOEGLAM, doodmoe, zeer vermoeid. Oudemans verklaart 't, onder *boech*, als borst van een paard, en dus zou boeglam, zooveel als borstlam, d.i. ademloos, beteekenen, tenzij er (Z. Chang.) een oud woord *boeg* = schouder (Duitsch *Bug*) bestaan hebbe, zoodat 't dan schouderlam beteekent.

BOER. Het woord *boer* bet. aan de Kaap niet juist 'tzelfde als in Ned. Ofschoon ook in Ned. de weldenkende den boerenstand even hoog schat als elke andere maatschappelijke betrekking, hecht men toch over 't algemeen aan 't begrip van boer 't denkbeeld van mindere beschaving en fijnheid van manieren, en is er ook in 't uiterlijke steeds iets dat in dit opzicht terstond den boer doet kennen. Ditzelfde geldt niet van de Kaapsche boeren, althans niet van 't gros, zooals ik ze ken. Voor de meesten zou de naam *heereboer* dan ook beter passen. Er is nl. in 't wezen, 't voorkomen en de manieren van de meesten iets vrijs, onbevangens, gemakkelijks, iets dat den

meester aantoon, en men kan terstond zien, dat de boeren hier onder een helderder hemel en vrijer omstandigheden zijn opgegroeid dan in Nederland.

BOEREBOONTJIES, grootē, platte of Roomsche boonen, ook platte Peters genoemd.

Opmerking verdient in 't K. H. 't veelvuldig gebruik van *verkleinwoorden*. Cf. *kanijntji*, *mossi*, enz.

BOESMAN, gewone benaming voor, en verbastering van Boschjesman.

BOETA, ook *boeti*, *boetji* of *boetjan*, naam dien de leden van een gezin aan den oudsten en soms ook aan den geliefkoosden zoon des huizes geven, waarsch. verbasterd uit *broertje*, gelijk *sussi*, zooals de oudste dochter heet, uit *zusje*.

BOETEBOSSE, of *pinoti-bosse*, eigenlijk de *Xanthium spinosum* of kliskruid, welke laatste naam weinig gebruikt wordt. Den eersten naam heeft men dit gewas heel aardig gegeven wegens de boete, die op de niet-uitroeing van dit voor de wolzuiveringmachines zoo nadeelige kruid gesteld is.

BOETSE, schoenen, van 't Eng. *boots* (alleen in de Oostelijke Provincie gebruikelijk).

BOF, tw., bij een kinderspel gebruikt, dat degene uitroept die de anderen naloopen (krijgen) moet, zoodra hij er een raakt. 't Holl. *jij ben 'em*! Boffen bet. slaan, dus *bof* slag. 't Spel zelf heet ook *bof*, of *boffi speul*. Ook de afgemerkte plaats, waar men voor den *bof* van den nalooper veilig is, heet *bof* (in (in Holl. *honk*). In de laatste beteekenis hangt 't woord misschien samen met *bocht*, een afgesloten ruimte. Voor dit *bof* hoort men ook *vrijplaa(t)s*.

BOK, gemeenslachtige benaming voor de diersoort *geit*. Men spreekt dus van *bokke*- en niet *geitemelk* (!). Bok is ook de algemeene naam der *antilopen*, als: *bles*-, *-duiker*-, *gems*-, *grijs*-, *klip*-, *springbok*, enz.

BOKKEBAARD, evenals in 't Plat-Hollandsch, de verbastering van *bakkebaard*, doch met dit onderscheid gebruikt, dat de 't kind bij zijn waren naam noemende Afrikaner, geen reden ziende waarom een *wangbaard bokkebaard* zou heeten, 't alleen bezigt voor een *kinbaard*, zooals ook de *bokken* dragen, dus overeenstemmende met 't Hollandsch *sik* of *sikkebaard* (*sik* = Du. Ziege = geit).

BOK(KE)VELD, een deel van het barre hoogland, de Karroo, en misschien daarom gebezigd in de uitdrukking: *Hij was amper Bokveld toe* (hij was bijna dood). Zie voor dergelijke euphemistische uitdrukkingen voor *sterven* op de woorden: *blus*, *door*, *dood*, *klaar*, *kop*, *stertriem*, *touw*, enz.

BOKKI, bok, schraag.

BOKMAKIERI, klanknabootsende naam van een zeer nuttigen, insektenetenden vogel, die bovendien nog een der weinige Kaapsche zangvogels is en daarom meer tegen de schietzucht van baldadige knapen behoorde beschermd te worden.

BOKOOL, schertsende benaming voor bok- of tochtwagen. Misschien is 't eig. *bok-kooi* en ligt er een gelijk begrip bij ten grondslag als bij *rambok* (voce). *rambok*

BOKSKIJN of BOKSKEEN, een sterke broekstof, eig. 't Eng. *buckskin* (bokkevel).

BOKSPOOR, duivel. Cf. 't Ned. *bokspoot* = sater. Z. *broesa*.

BOLDERMAKIESI, kopje-buitelen. Vanwaar dit woord? *Bollen* beteekende oudtijds draaien, wentelen, en, ons à la *Becanus* met dit ééne gegeven tevreden stellende, zouden we licht tot de verklaring komen: *bolder* (buitel)—*ma*(maar)-*kiesi* (keesje); doch *Becanus* is dood en dus blijft dit vraagstuk voorloopig onbeslist.

BONT, in 't rond, in de uitdrukking: *Di hoeners lê hulle eiers somerso bont*. 't Bet. ook verward.

Boo', boven, ook 't *Bovenland* (de streek waarin de Kaapstad ligt, en vanwaar de blanke bevolking van Z.A. zich over 't geheele land heeft uitgebreid), in tegenstelling van *Onder*, *Onner* of *Oener* ('t Binnenland, dat wegens zijn hoogere ligging eig. 't Bovenland moest heeten).

BOOMSINGERTJI, soort van boomkrekkel (*Z. Z. A. Tijdschrift*, Feb. 1879).

BOOMSKRAAPSEL, 't laatste en dikwijls 't beste dat men heeft, in den zin van 't Hollandsch : bij gebrek aan brood eet men korstjes van pastei.

BOONTJIESSOP, in : *hij kook daar* ——— *van* = hij beschouwt dat als niets. In gelijken zin zegt men : *hij maak daar kerrikos van*, of : *dis maar 'n breakfast ver hom*.

BOO'RD, boomgaard, waarvan 't door den Holl. en Noord-Brab. tusschenvorm *boogerd* afstamt. *Z. bôôgert*, O.V. I, 4.

BOREN(D)ST(E)VOL, boordevol. *Borendevol* hoort men ook in Holland, doch niet in den overtreffenden trap. Men zegt ook : *gelijk-*, *prop-*, *strijkvol* en *oo'rentoo'r* (voce).

BORRI, een geel poeder, waarmee men somtijds de rijst kleurt.

BORSLAPPI, slabbetje.

BORSI, voor- of halfhemdje.

BORSTROK, korset, keurslijf. Den Holl. *borstrok* kent men hier niet. Wat de mannen dragen, heet *frok* (Eng. *frock*).

BORT, huiduitslag, die snel opkomt en verdwijnt. V.D. verklaart 't als ziekte door overmaat van gal. Waar wordt dit woord in Nederland gebruikt?

Bos, struik, heester. *Hij het di ander om di* — *geloop* : A. heeft B. een vlieg afgevangen (inzonderheid, waar 't een meisje geldt). Hiervoor zegt men ook : *Hi*

het hom koud gelei (Z. koud), en *hij het hom droog geset* (Z. dood). *Hij loop moet mij om di bossi*, hij leidt mij om den tuin, bedriegt mij.

BOSSIESSTROOP, een stroop verkregen door 't laten verkoken van den honinghoudenden dauw, dien men 's morgens vroeg uit de bloemkelken der *swikerbossies* (een der vele proteasoorten) schudt.

BOSTE, meervoud van *bos(si)*. Meer nog dan in 't Hollandsch dient in 't Kaapsch de *t* tot dissimilatie, d.i. om woorden waarin een opvolging van sisklanken of enkele sisklanken vóór klinkers zouden voorkomen, meer stevigheid te geven. 't Fransch met zijn afkeer voor verbindingen van de *s* met een consonant heeft dus hierin weinig invloed uitgeoefend. Cf. *frister* (frisscher), *grafte* (graven), *astrant* (assurant), *stroop* (siroop), *kamaste* (voce), enz.

BOTTEL, algemeene naam voor flesh. Voce.

BOTTER, boter. Ook in de Saks. prov. gebruikelijk. Cf. *skottel* *Di botter sel braai*: je zult er van lusten; je krijgt straf.

BOUT heeft als voor- of achtervierendeel van een rund, schaap of bok, 't meerv. *boude* of *boure*.

BOUTJIES, billen, van kinderen gebezigd. De kleurlingen noemen 't ook *stértji*.

BRAAF heeft, evenals in de Holl. spreektaal, naast den zin van *deugdzaam*, *oprecht*, ook dien van *zeer*, *erg*.

BRAAK bet. niet, als in 't Ned., onbebouwd, maar *pas ontgonnen*, d.i. voor de eerste maal ruw omgeploegd veld, dat men een jaar laat liggen om 't dan te bebouwen (cf. *rusland*). *Een land ombraak* is: een stuk veld dat ongebruikt was door omploegen voor bebouwing geschikt maken. 't K. *braakland* stemt dus overeen met *Broake*, 't gebroken land, door Dr. Galleé in O.V., I, 2 aangegeven.

BRANDSOLDER, een met baksteen en een dikke kleilaag bedekte zolder, die deels den brand, zoo deze (wat gewoonlijk 't geval is) bij 't licht ontvlambare rieten dak begint, tot 't bovenste deel van 't huis bepaalt, deels ook dient om in den heeten zomer de benedenkamers koel te houden.

BRANNEKEL, brandnetel. Cf. *brannettel* (O.V., I, 2.) De spraakmakende gemeente, die de oorspronkelijke beteekenis van *netel* heeft vergeten, tracht weer zin in 't woord te brengen door 't platte, doch niet onjuiste *branneukel* (de plant die de *(k)neukels* brandt), dat men soms hoort.

BREDI, groente met vleesch dooreengestoofd. Is dit woord Indisch?

BREEK, remtoestel, bestaande in een dwarsbalk, die achteraan een wagen bevestigd is en tegen de achterwielen kan worden aangeschroefd. Dit toestel, door de Engelschen ingevoerd, wordt dus (cf. Eng. *break*) genoemd in tegenstelling met den ouden *remschoen* en *remketting*, die bijna geheel in onbruik geraakt zijn.

BREI, bereiden van *vellen* (huiden), waarin vooral de inboorlingen zeer bedreven zijn.

BROEISCH, broedsch (van pluimvee), doch ook zwanger (van vrouwen). Zoover ik weet, alleen onder de kleurlingen in gebruik.

BROEK. *Iemand di — warm maak*: in 't nauw brengen, doorhalen.

BROEK-EN-BAAITJI, naam eener wilde bloem, waarin men eenige gelijkenis met bedoelde kleedingstukken meent te vinden.

BROEKSKEUR, broekscheuren, komt voor in: 't was net so *broekskeur* = Eng. *it was a narrow escape* = ternauwernood 't gevaar ontsnapt. In gelijken zin zegt men: *op di nerf na deurkom*, en 't was net so *hitteté*.

Dit laatste vooral, wanneer een op 't punt was, een pak slaag te krijgen. Hangt dit woord met 't Eng. *to hit* (slaan) te zamen, of is 't klanknabootsend?

BROEKSKIJT, bang, bevreesd zijn. Omschreven, doch niet in synthetischen vorm, ook in Holland bekend. In 't volgende rijmpje, elliptisch als 't is, komt de zin duidelijk uit: *Grootpraat, Broekskijt, Is niemand sij maat.*

BROER komt met *ou'* (oude) verbonden voor in *ou'broer*, gekscherend vertrouwelijk voor 't Holl. *ouwe vrind*, *ouwe heer*; en in *Broer-Jakhals*, onder welken naam de jakhals (vos) in Afrikaansche vertellingen als wijlen Reinaart optreedt, en waardoor men zooveel als eene onwillekeurige genegenheid voor den bekenden ouden schelm wil uitdrukken. Zoo ook zegt men *Broer-Wolf*.

BROESA, Z. *bokspoor*.

BROMGRAS (voor *brongras*), waterkers. Bron wordt hier niet meer verstaan; men gebruikt daarvoor *fontein* of *oog*.

BROMKO(R)S, een soort van watersla. *Ko(r)s* is een verb. van *kost*.

BRONS, bronstig, tochtig, algemeen van dieren gebezigd. 't Woord is verwant aan *branden*.

BROOD. *Krummels wil ook* — *wor*: hij wil ook al mee aten pratten, Cf. *armbus*.

BROODDRONKEND, brooddronken. Cf. *oo'nd*.

BROS, borstel; van 't Eng. *brush* (Oostelijke Provincie).

BRULPARRA, soort van waterkikvorsch. Z. *paddak*.

BRULVOO'L, soort van roerdomp of *butoor* (Eng. *bittern*). De beide laatste, van 't Lat. *Bos taurus* of *boatus taurinus*, beteekenen dus 't zelfde als *brulvoo'l* (Richardson's Eng. Dict.).

BUIKVOL komt voor in de minder fijne uitdrukking: *ek is glad buikvol*, ik heb er genoeg van.

BUKS komt voor in *ou' buks* en *windbuks*, een malle vent.

BUL, de eenige gangbare naam voor stier.

BULOS, een os, die eerst eenigen tijd als stier is gebruikt geworden. Cf. *ramhammel*.

BULT, heuvel, geringe hoogte. Waarsch. van 't Geld. woord *belt*, heuvel. O.V., I, 2.

BULTONG, stuk gedroogd vleesch uit den *bul* of *bil* (bout) van een os of bok gesneden, en waarsch. om den vorm (dien van een *ossetong*) dus genoemd.

BULSAK, bultzak, stroozak of matras, algemeener dan in Ned. gebruikt. 't Woord komt reeds bij Kiliaan voor als *bulte* en moet verwant zijn aan *bult* (buil, bochel), *bol*, *bal*, enz., en dus een opgevulden zak beteekenen.

BURG, gesneden beer. Noord-Brab. *börcht* (O.V., I, 4.)

BURMÓT-KRESÁN, eene peersoort, waarschijnlijk van *bergamotte chrétien(ne)*. De klemtonen wijzen op Fransche afkomst.

C.

CHAM, of **KAM**, minachtende naam voor de kleurlingen, inzonderheid de Maleiers. Ook zegt men zelfs tot één persoon, *Kamsgeslach*.

CHEMPIES, soort van kant of randje aan een kleed. Eng. *hem* = zoom.

COMPLIMENTJIES, Z. *anstellings*.

CREDIET heeft naast den gewonen zin (vertrouwen) ook nog den Eng. zin in: *ek gee(f) jou daar wel crediet voor* = ik acht jou (u) daar wel toe in staat.

CRETHI EN PLETHI, Jan Rap en zijn maat, Jan en alle man, waarvoor men ook 't vreemde woord *rappatjoepa* bezigt. De *Crethi en de Plethi* vormden Koning Davids lijfwacht. Deze namen beteekenden respectievelijk scherprechters (*laksmans*) en *loopers* (renboden), of volgens anderen waren 't eigennamen van Philistijnsche stammen, uit welke de lijfwacht genomen werd. Z. Kurtz, Gew. Gesch.

D.

DAAR wordt niet alleen voor *daar*, maar ook voor *ginds* gebruikt, doch krijgt dan een buitengewoon sterken nadruk en wordt zeer gerekt uitgesproken; *dáár*; of men voegt er *boo'* of *onder* bij.

Opmerking: 't Veelvuldig gebruik der twee laatste woorden, gelijk ook 't luide spreken der boeren in 't algemeen, is m.i. deels 't gevolg van de uitgestrektheid en 't bergachtige van 't land en de *boerenplaatsen* (boerderijen zegt men hier niet), deels vloeit 't hieruit voort, dat een boer hier bijna niets aan zijn volk kan overlaten, maar steeds op allen en alles opzicht moet houden en naar rechts en links, soms op verren afstand, bevelen geven.

DAAROM heeft naast de beteekenis van: *om die reden*, enz. ook die van *toch*, *niettegenstaande dat*, en wordt soms met *toch* tegelijk gebruikt, b.v. *jij is een geleerde mens, maar in die dinge is jij daarom toch banje stom*. Denzelfden zin had dit woord in 't Amst. der 17e eeuw. Z. Hooft's Warenar.

DAARRI of DARI, *die, gene, gindsche*.

Opmerking: Het K. H. mist, evenals 't Fransch, verschillende vormen voor 't aanwijzend voornaamwoord om den betrekkelijken afstand aan te wijzen. Evenals 't Fransch, moet 't dus, om in dit gebrek te voorzien, van de aanwijzende bijwoorden gebruik maken, doch plaatst 't bijwoord vóór 't aanwijzend voornaamwoord, en uit *daar-die* ontstond door assimilatie *daarri* of *dari*, evenals *hierri* of *hier-die*.